

kantoaika ajankohta:	hyvää			
	huonoa			
vasonta ajankohta:	hyvää			
	huonoa			

Poron lisääntyminen – vastaukset

Luonto on tarkoituksenmukainen ja sen tapahtumat mielekkäitä. Eläinten lisääntymiskierron eri vaiheet tapahtuvat kokonaisuuden kannalta parhaaseen aikaan.

Mieti poron lisääntymistä ja sen eri vaiheiden suhdetta toisiinsa. Pohdi, mitä hyviä ja huonoja puolia poron lisääntymiskierrossa on hirvaan, vaatimen ja vasan kannalta. Pyri perustelemaan ajatuksesi!

Vastauksia löydät seuraavista paikoista: maaliskuu: talvilisäntyjät kesäkuu: takatalvi
heinäkuu: räkän merkitys lokakuu: poron rykimä

Lokakuu on saameksi golggotmánnu. Lokakuun lopussa poron kiima-aika eli rykimä alkaa olla ohi. Kiima kuluttaa uroiden voimia, joten hirvaat ovat saameksi golgodan eli uupuneita ja nääntyneitä. Monet niistä menehtyvät talven aikana, mikä on luonnon tapa huolehtia tasapainosta.

Kokoa tietosi ja ajatuksesi allaolevaan taulukoon, joka jatkuu kääntöpuolella:

		hirvas	vaadin	vasa
rykimäaika ajankohta: syys- lokakuu	hyvää	<i>Hirvas on hyvässä kunnossa kesän jälkeen.</i>	<i>Vaadin on hyvässä kunnossa kesän jälkeen.</i>	<i>Vasa tulee syntymään suotuisaan aikaan.</i>
	huonoa	<i>Hirvas menee huonoon kuntoon talveksi. (Poromiehen kannalta huonoa: liha on syömäkelvotonta. Hirvaita ei kannata teurastaa.)</i>		

		hirvas	vaadin	vasa
kantoaika ajankohta: <i>loka- toukokuu</i>	hyvää		<i>Osa rykimän uuvuttamista hirvaista on kuollut ja vähä ravinto riittää paremmin.</i>	
	huonoa		<i>Talvella ravintoa niukasti. Tilanne huononee talven edetessä.</i>	<i>Jos emän kunto huononee ravinnon niukkuuden vuoksi: - se luo vasan eli saa kesken- menon (edes emä selviää) - tai vasa syntyy piienenä.</i>
vasonta ajankohta: <i>toukokuu (huippu: 17. - 23.5. Tätä tietoa ei ole näyttelyssä)</i>	hyvää		<i>Tuoretta ravintoa alkaa löytyä pian vasonnan jälkeen, joten maitoa erittyy hyvin.</i>	<i>Sulia päiviä on jo lämpimiksi lepopaikoiksi. Vasa ehtii: - vahvistua ennen räkkää - kasvaa kunnon kokoiseksi seuraavaksi talveksi</i>
	huonoa			<i>Takatalven märkä räntäsade voi tappaa vasan.</i>

Nimeni: _____

Viivästynyt sikiönkehitys

Kiima ja sikiönkehitys kuluttavat eläinten voimia. Kiima-aika on ankaraa uroksille ja kantaminen naaraille. Tutustu näyttelyn Viivästynyt sikiönkehitys ja Ahma –paneeliin ja kuvaile, kuinka näätäeläimet (ahma kuuluu näätäeläimiin) ovat ratkaisseet ongelman.

Myös karhulla on viivästynyt sikiönkehitys. Se selittää pentujen pienen syntymäkoon.

Täydennä kuvio ja laadi selitykset omin sanoin, jotta näkyisi, että ymmärrät, mistä on kyse.

A						B						C					
VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V						

Piirrä vastaava kuva omasta kehityksestäsi. Huomaa ero.

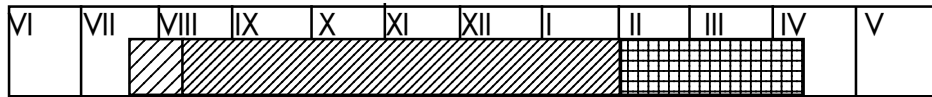
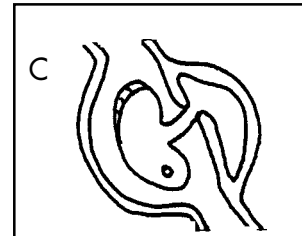
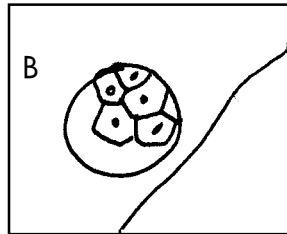
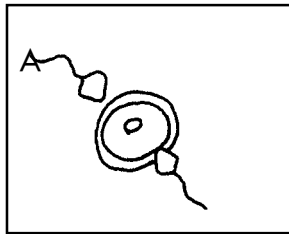
VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
----	-----	------	----	---	----	-----	---	----	-----	----	---

Viivästynyt sikiönkehitys

Kiima ja sikiönkehitys kuluttavat eläinten voimia. Kiima-aika on ankaraa uroksille ja kantaminen naaraille. Tutustu näyttelyn Viivästynyt sikiönkehitys ja Ahma –paneeliin ja kuvaile, kuinka näätäeläimet (ahma kuuluu näätäeläimiin) ovat ratkaisseet ongelman.

Myös karhulla on viivästynyt sikiönkehitys. Se selittää pentujen pienen syntymäkoon.

Täydennä kuvio ja laadi selitykset omin sanoin, jotta näkyisi, että ymmärrät, mistä on kyse.

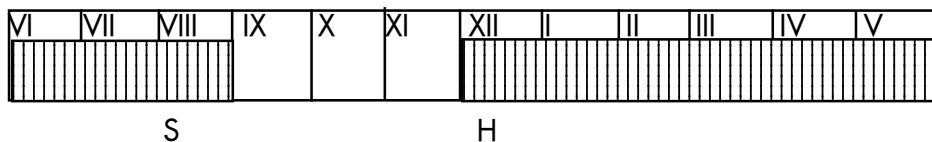

A: [Diagonal hatching] Munasolu hedelmöityy kesällä.

B: [Diagonal hatching] Se jää kellumaan kohdun onteloon talven ajaksi.

C: [Grid pattern] Kevättalvella, kun valoisa aika alkaa lisääntyä, alkion kehittyminen jatkuu. Esim. nädän sikiön kehitys jatkuu helmikuussa ja poikaset syntyvät huhtikuussa.

Piirrä vastaava kuva omasta kehityksestäsi. Huomaa ero.

Esim. jos olet syntynyt elokuussa, hedelmöityminen (H) joulukuussa. Raskausaika merkitty viivoin. Synnytys (S) elokuussa.